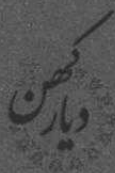

مجموعه مقالات همایش ملی
جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن در آذربایجان

www.ketab.ir
دکتر نیره صدری - دکتر رحیم

همایش ملی جنگ جهانی دوم و
پیامدهای آن در آذربایجان (۱۳۹۴):
تهران)

مجموعه مقالات همایش ملی جنگ
جهانی دوم و پیامدهای آن در آذربایجان/
به اهتمام و زیر نظر منیژه صدری، رحیم
نیک‌بخت.

تبریز: ایران شناخت: موسسه
تاریخ و فرهنگ دیار کهن، ۱۳۹۹.

۴۱۱ ص: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

۸-۱۲-۸۴۹۰-۶۰۰-۹۷۸

فیپا

کتابنامه به صورت زیر نویس.

جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹-۱۹۴۵ م. --
ایران -- آذربایجان -- کنگره‌ها
World War, 1939-1945 -- Iran
-- Azerbaijan -- Congresses

جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹-۱۹۴۵ م. --
ایران -- آذربایجان

World War, 1939-1945 -- Iran --
Azerbaijan

جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹-۱۹۴۵ م. -- ایران
World War, 1939-1945 -- Iran

آذربایجان -- تاریخ -- ۱۳۰۴ - ۱۳۲۴
Azerbaijan (Iran) -- History --
1925 - 1945

صدری، منیژه، ۱۳۴۶-

نیکبخت، رحیم، ۱۳۵۰ -

DSR1502/5

۹۵۵/۰۸۲۴

۷۵۶۲۰۰۱

فیپا

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

وضعیت رکورد

مجموعه مقالات همایش ملی جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن در آذربایجان

دکتر نیره صدری - دکتر محمد بنکیت
www.ketab.ir

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۰-۱۲-۸

لیتوگرافی، چاپ، صحافی: واحد تولید نشر سفیر دهال

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰ شمارهگان: ۵۰۰ نسخه قیمت: ۷۰,۰۰۰ تومان

نشانی: تبریز، چهارراه مارالان، روبروی مسجد میانه، پلاک ۵۲۳، طبقه چهارم
انتشارات ایران شناخت

مرکز بخش و فروش: برای تهیه کتاب‌های مؤسسه تاریخ و فرهنگ دیار کهن به وب سایت ما مراجعه کنید
www.diyarekohan.net

© حق چاپ: ۱۴۰۰

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کلمپوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از مؤسسه تاریخ و فرهنگ دیار کهن ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

بخش اول: فرقه دموکرات از پیدایش تا اضمحلال.....	۱۱
فعالیتهای انجمن روابط فرهنگی شوروی و ایران در آذربایجان /	
محمدرضا انزایی.....	۱۳
نقش شوروی در تشکیل فرقه دموکرات و بحران آذربایجان / فرشته جهانی	
- نرگس منتی.....	۴۳
علمای آذربایجان و فرقه دموکرات / اصغر حیدری.....	۶۵
بررسی روند ظهور و سقوط فرقه دموکرات و نقش مردم آذربایجان در قبال	
آن / مسعود خاتمی - محمدحسین علیزاده - مجیدعلیپور.....	۱۲۳
فرقه دموکرات آذربایجان؛ گذر از اقبال یا اعراض مردمی؟ / شیدا صابری	
.....	۱۴۳
سرنوشت اعضای فرقه دموکرات آذربایجان پس از فرار به شوروی / علی	
درازی.....	۱۷۵
بخش دوم: آذربایجان در دوره سلطه فرقه دموکرات.....	۲۰۳
هرج و مرج؛ میراث حکومت دموکراتها در زنجان / مسعود بیات.....	۲۰۵
تحلیلی بر تحولات سیاسی و تاریخی در مراغه در آستانه‌ی به قدرت رسیدن	
فرقه دموکرات در آذرماه ۱۳۲۴ / منصور پور مؤذن.....	۲۱۷
پیامدهای اجتماعی- فرهنگی بحران آذربایجان در زنجان / حسین خمسه‌ای	
.....	۲۴۹
نگاهی به رویدادهای ارومیه در دوره جنگ جهانی دوم و حکومت یک	
ساله‌ی فرقه دموکرات آذربایجان (۱۳۲۵ ش - ۱۳۲۰) / محمدرضا قلیزاده.....	۲۶۷
جنگ کیسالا و دلاوریهای طایفه کلاسر / اصغر کلاسری.....	۳۰۱
عشایر شاهسون و علمای اردبیل در مقابل فرقه دموکرات آذربایجان /	
خسرو کمالی سروستانی.....	۳۳۳

پیشگفتار

موقعیت ژئوپلیتیک و استراتژیک ایران موجب توجه قدرتهای استعمارگر به آن شده است. رقابت روسیه تزاری و انگلستان در ایران دوره قاجار به تقسیم کشورمان بین آنها در قرارداد ۱۹۰۷ و ۱۹۱۵ میلادی منجر شد. باین حال با شروع جنگ جهانی اول و اعلان بیطرفی ایران، کشور به اشغال قوای بیگانه درآمد. این حادثه در جنگ جهانی دوم هم روی داد. جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن در تاریخ معاصر ایران موضوع بررسیها و گفتگوهای متعددی بوده است. در این بررسیها موضوع موقعیت آذربایجان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده که ابعاد آن از مسائل داخلی فراتر رفته و جنبه‌ی جهانی به خود گرفته است. اشغال ایران توسط متفقین و تغییر پادشاه وقت تمام ماجرای جنگ جهانی دوم نبود. امتناع ارتش سرخ از خروج از مناطق اشغالی، زمینه‌ساز حوادث مهمی شد که در تاریخ معاصر ایران «غائله آذربایجان و کردستان» نام گرفته است. پیدایش این بحران ارتباط مستقیمی با منافع و خواسته‌های استالین در ایران داشت که مهم‌ترین آن کسب امتیاز نفت شمال بود. تا جایی که برخی از محققان، «بحران آذربایجان» را نقطه شروع جنگ سرد دانسته‌اند. ظهور فرقه دموکرات و سپس سقوط آن تبعات مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی داشت که علی‌رغم اهمیت آن، تاکنون بیشتر ابعاد جهانی آن مورد بررسی قرار گرفته است.

آذرماه ۱۳۹۴ هفتادمین سالگرد آغاز این بحران، فرصتی مناسب بود، تا به بهانه آن پیامدها جنگ جهانی دوم در آذربایجان مورد بررسی علمی قرار گیرد. از این رو «مؤسسه تاریخ و فرهنگ دیار کهن» در ادامه فعالیت‌های علمی خود «همایش ملی جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن در آذربایجان» را با همکاری و مشارکت مؤسسات فرهنگی و پژوهشی برگزار نمود. برگزاری این همایش ملی با هدف تبیین ابعاد پیامدهای اشغال آذربایجان و توجه پژوهشگران به زوایای نامشهود آن، و همچنین نقد علمی ادعاها صورت گرفت. از سوی دیگر این موضوع از منظر تجربیات تاریخی هم دارای اهمیت بسیاری است.

همایش با استقبال شایسته‌ی اعضای علمی دانشگاه‌ها و محققان مواجه گردید و علی‌رغم زمان اندک دریافت چکیده مقالات، بیش از پنجاه چکیده مقاله علمی به

۸ / مجموعه مقالات همایش ملی جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن در آذربایجان
دبیرخانه همایش ارسال گردید. در مهلت مقرر چهل عنوان اصل مقاله هم به دبیرخانه همایش واصل شد که پس از بررسی در کمیته علمی همایش ۱۶ عنوان مقاله جهت انتشار در مجموعه مقالات همایش در نظر گرفته شد. لازم به ذکر است نویسندگان این مجموعه اغلب از دانشوران و اساتید دانشگاهیان شهرهای مختلف آذربایجان هستند. ضمن اینکه محققانی از سایر نواحی ایران هم در همایش مشارکت علمی داشته‌اند.

برگزاری همایش ملی جنگ جهانی دوم و پیامدهای آن در آذربایجان بدون همراهی و مشارکت مراکز دانشگاهی و فرهنگی مقدور نبود. از این رو همراهی پژوهشکده سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، به مدیریت دانشور گرامی دکتر غلامرضا عزیزی، موسسه مهدآزادی محترم به مدیریت جناب مهندس سید مسعود گمزی روزنامه‌نگار پیشکسوت، که مشارکت و نقش ارزنده‌ای در برگزاری همایش داشتند، ارزشمند و قابل تقدیر است. این مؤسسه از همراهی اساتید محترم، محققان و دانشوران گرامی که با اخوان همایش را اجابت کردند مراتب تقدیر و تشکر خود را اعلام می‌کند.

رحیم نیکبخت

دبیر اجرایی و مدیر مؤسسه تاریخ و فرهنگ دیار کهن